

PHARMACY newsletter

NO. 6; JUNE - JULY 2009

DIS, BNH HOSPITAL

Q&A

ยาปฏิชีวนะ...ทำไมต้อง
รับประทานยาจนหมด
หรือครบกำหนด

ยาปฏิชีวนะสำหรับเด็ก (หรือที่มักเรียกว่า ยาแอกซ์เสบ) มักทำเป็นผงแห้ง บรรจุในขวดสีชา ต้องผสมน้ำก่อนใช้ยา หากได้รับยาชนิดนี้หลายขวดให้ผสมทีละขวดและรับประทานตามวิธีที่กำหนดบนฉลากจนครบขนาดยาที่แพทย์สั่ง ซึ่งผลจะระบุวิธีใช้ และคำแนะนำพิเศษ คือ รับประทานยาทุกวันติดต่อกันจนกว่ายาหมด แม้ว่าหลังจากรับประทานยาแล้ว 2-3 วัน อาการของโรคจะดีขึ้น ก็ยังต้องรับประทานติดต่อกันไปจนหมด ต้องใช้ยาตามที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด ห้ามหยุดยาเองเป็นอันขาด การที่รับประทานยาไปเพียง 2-3 วันแล้วหยุดยาก่อนครบกำหนดจะมีผลทำให้เชื้อหยุดเติบโตชั่วคราวหนึ่ง พอหยุดยามันจะเติบโตขึ้นใหม่อีก ซึ่งในระยะหลังนี้เชื้อจะต้านยาได้มากขึ้น จะทำให้โรคไม่หาย จึงควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

หลักการใช้ยาที่เหมาะสม

วิธีการใช้ยาที่ถูกต้องมีหลักการง่าย ๆ 5 ข้อ

1. ใช้ยาที่ถูกโรค โดยพิจารณาสรรพคุณของยาเสียก่อนว่าสามารถรักษา หรือบรรเทาสาเหตุหรืออาการของโรคที่เป็นอยู่ได้หรือไม่

2. ใช้ยาที่ถูกคน เพราะยาบางชนิด จะใช้ได้เฉพาะเพศหรือเฉพาะวัย เช่น ยาเม็ดคุมกำเนิด ใช้ได้เฉพาะสตรี ยาบางชนิดมีปริมาณตัวยาน้อย ใช้สำหรับเด็ก ดังนั้นก่อนให้ยาต้องดูเสียก่อนว่า ยานั้นใช้กับคนเพศใด วัยใด

3. ใช้ยาที่ถูกวิธี เนื่องจากยามีมากมาย ทั้งยากิน ยาทา ยาหยอดตา ยาเหน็บช่องคลอด ยาเหน็บทวารหนัก และยาฉีด ดังนั้นก่อนให้ยาจะต้องอ่านวิธีการใช้ยาเสียก่อน หากใช้ยาผิดวิธีจะทำให้ยาไม่ได้ผล และอาจเกิดอันตรายขึ้นได้

4. ใช้ยาที่ถูกขนาด เนื่องจากคนแต่ละวัย ร่างกายจะสามารถรับยาได้ในขนาดที่แตกต่างกัน จึงควรระมัดระวังในการใช้ยา ให้มีขนาดที่ถูกต้องตามวัย

5. ใช้ยาที่ถูกเวลา เพราะเวลาที่เหมาะสมจะทำให้ยาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อาทิ ยาบางชนิดต้องรับประทานก่อนอาหาร เพื่อให้ยาถูกดูดซึมได้ดี เช่น ยาจำพวกเพนนิซิลิน

ลิน และยาบางชนิดต้องรับประทานพร้อมอาหาร หรือหลังอาหารทันที เพื่อป้องกันการระคายเคืองกระเพาะอาหาร เช่น ยาแก้การอักเสบของกล้ามเนื้อ เป็นต้น

การรับประทานยา

ยารับประทานเป็นรูปแบบยาที่ใช้รักษาโรคอย่างกว้างขวางที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีใช้ยาที่ง่ายและสะดวก โดยทั่วไปการทานยาขณะที่ท้อง(กระเพาะลำไส้)ว่างจะทำให้ยาถูกดูดซึมได้มากที่สุด แต่ยาบางชนิดอาจถูกกำหนดให้รับประทานในเวลาแตกต่างออกไปด้วยเหตุผลที่จำเป็นอื่น ๆ ซึ่งวิธีการรับประทานยามีหลายรูปแบบ ได้แก่

ยาก่อนอาหาร ให้รับประทานก่อนอาหาร (รวมทั้งนม นมผง ฯลฯ) 30 - 60 นาที

ยาพร้อมอาหารหรือหลังอาหารทันที ให้รับประทานอาหารครึ่งหนึ่ง แล้วรับประทานยา แล้วจึงรับประทานอาหารต่อจนอิ่ม หรือรับประทานอาหารคำสุดท้าย

แล้วรับประทานยาทันที

ยาหลังอาหาร ให้รับประทานหลังอาหาร 15 - 30 นาที

ยาระหว่างมื้ออาหาร ให้รับประทานยาก่อนหรือหลังอาหาร 1 - 2 ชั่วโมง โดยถ้าเลือกรับประทานยาเป็นก่อนอาหาร (หรือหลังอาหารแล้ว) ครั้งต่อไปก็ต้องรับประทานก่อนอาหาร(หรือหลังอาหาร) ทุกครั้งของการรักษาคราวนั้น ๆ

ยาก่อนนอน รับประทานก่อนเข้านอน 15 - 30 นาที

ยาตามอาการต่าง ๆ เช่น รับประทาน 2 เม็ด ทุก 4 - 6 ชั่วโมง เวลาปวดหมายความว่า รับประทานครั้งละ 2 เม็ด เมื่อมีอาการปวด ถ้าต่อมามีอาการปวดอีกแต่ยังไม่ถึง 4 - 6 ชั่วโมง ยังไม่ควรรับประทานยานั้นซ้ำอีก เพราะ อาจเกิดพิษจากยาเกินขนาดได้ ต้องรอให้ครบอย่างน้อย 4 ชั่วโมง จึงจะรับประทานยาครั้งต่อไปได้

หมายเหตุ : การลิ้มรับประทานยาครึ่งหนึ่งให้รับประทานทันทีที่นึกขึ้นได้ แต่ถ้าใกล้ถึงเวลามื้อต่อไปแล้ว ให้ข้ามมื้อที่ลืมไปเสียอย่าเพิ่มขนาดยาเป็น 2 เท่า ในมื้อต่อไปเป็นอันขาด

วิธีดูแลสภาพในช่วงหน้าฝน

อธิบดีกรมอนามัยแนะนำให้ดูแลสภาพในช่วงหน้าฝนมากขึ้นเป็นพิเศษ เน้นการออกกำลังกายอย่างน้อยวันละ 30 นาที เลือกบริโภคผักและผลไม้ที่ให้วิตามินซีสูงจะช่วยป้องกันไข้หวัดได้ดี โดยเฉพาะในเด็กอ่อน เด็กเล็กและผู้สูงอายุ ต้องมีความเข้าใจ และรู้จักการดูแลสภาพอย่างปลอดภัยช่วงหน้าฝน เพื่อป้องกันการเกิดโรคต่างๆ ที่เกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ โดยเฉพาะโรคไข้หวัด เพราะหากป่วยเป็นไข้หวัดและไม่มีการดูแลสภาพที่ดี อาจส่งผลให้กลายเป็นโรคหลอดลมอักเสบ

ที่สำคัญยังช่วยเสริม สร้างภูมิคุ้มกันต่อโรคได้ด้วย โดยการออกกำลังกายแบบแอโรบิค ทำให้ออกกำลังกายแบบแอโรบิค ทำให้รู้สึกหายใจเร็วขึ้น เช่น การเดินเร็ว, การวิ่งเหยาะ การขี่จักรยาน การเล่นกีฬาที่มีการเคลื่อนไหวต่อเนื่อง เป็นต้น สัปดาห์ละ 5

และโรคปอดบวมได้ในที่สุด

การออกกำลังกายสามารถช่วยสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกายได้ และ

วัน อย่างน้อย วันละ 30 นาที

"สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงนอกจากการออกกำลังกาย คือ การกินอาหาร เน้นกินผักหลากหลายทั้งสด ลวก ต้ม ผัด และผลไม้ที่มีวิตามินซีสูง เช่น ส้ม ฝรั่ง มะกอกฝรั่ง องุ่น สับปะรด มะละกอ เป็นต้น เพราะจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย อีกทั้งยังช่วยเพิ่มอุณหภูมิความร้อนให้กับร่างกาย ดังนั้นหากดูแลสภาพตนเองได้ตามข้อปฏิบัติดังกล่าว ไม่เพียงแต่จะช่วยให้มีสุขภาพดีในช่วงหน้าฝนเท่านั้น แต่ยังคงส่งผลต่อการมีสุขภาพดีในระยะยาวด้วย" อธิบดีกรมอนามัยกล่าวในที่สุด

Health's Tips

Apple cider

ในอดีตชาวอียิปต์และชาวกรีกโบราณได้ใช้แอปเปิ้ลไซเดอร์ซึ่งหมักด้วยวิธีธรรมชาติในการล้างพิษ และรักษาผู้ป่วย ปัจจุบันได้มีการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์แล้วว่า แอปเปิ้ลไซเดอร์เป็นหนึ่งในอาหารที่ช่วยให้ระบบต่างๆในร่างกายทำงานได้ดีขึ้น

Apple cider หรือที่เรียกว่า น้ำส้มสายชูหมัก ที่เกิดจากการนำแอปเปิ้ลสดๆ ซึ่งปลูกโดยไม่มีสารเคมีเจือปน นำมาบดและปล่อยให้เกิดการหมักตัวในถังไม้ซึ่งเมื่อถึงอายุที่เหมาะสม น้ำส้มหมักจากแอปเปิ้ล จะประกอบไปด้วย เส้นใยบางๆ ที่เรียกว่า **Mother** สิ่งนี้ทำให้น้ำส้มสายชูหมักตามธรรมชาติ แตกต่างจากน้ำส้มสายชูทั่วไปในท้องตลาด ที่ผ่านการกลั่นกรอง

แอปเปิ้ลไซเดอร์ จะประกอบไปด้วย เอนไซม์ แร่ธาตุอาหาร โฟลอสเฟียม เบต้าแคโรทีน กรดอะซิติก โฟเบอร์ วิตามิน C, B, B2, A

- **โฟลอสเฟียม** ช่วยให้เซลล์ร่างกายมีความแข็งแรงช่วยให้หลอดเลือดแดง มีความยืดหยุ่นที่ดี
- **เบต้าแคโรทีน, วิตามิน C** จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง

- **กรดอะซิติก** เป็นกรดอินทรีย์ตามธรรมชาติอ่อนๆ เมื่ออยู่ในระบบทางเดินอาหาร จะช่วยทำลายแบคทีเรีย ไวรัสและปรสิตที่ก่อให้เกิดโรคได้ และยังช่วยเปลี่ยนไขมันในเซลล์เป็นพลังงาน จึงช่วยควบคุมน้ำหนักได้

- **โฟเบอร์** ซึ่งในแอปเปิ้ลไซเดอร์เป็นโฟเบอร์ประเภทละลายน้ำได้จึงช่วยในการลดคอเลสเตอรอล

ดังนั้นแอปเปิ้ลไซเดอร์ จึงยังมีประโยชน์ในการช่วยปรับสมดุลในร่างกาย ช่วยควบคุมน้ำหนักและช่วยเผาผลาญไขมัน ช่วยระบบการย่อยและการดูดซึมอาหาร ช่วยบรรเทาอาการปวดข้อ ช่วยขจัดสารพิษในร่างกายค่ะ

วิธีการรับประทาน

น้ำแอปเปิ้ลไซเดอร์ 3 ช้อนชา น้ำผึ้ง 3 ช้อนชา ผลไม้ในน้ำดื่ม 1 แก้ว ตีมันละ 2-3 แก้ว โดยรับประทานหลังตื่นนอนและก่อนอาหารเย็น 1 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้เป็น ส่วนผสมในน้ำสลัด หรือเครื่องปรุงอาหารอื่นๆ ได้อีกด้วย

“ผู้ที่ประสบกับอาการของโรคออฟฟิศ ซินโดรมนั้นไม่ควรใช้ยารักษา เพราะเป็นเพียงการระงับอาการเจ็บป่วยชั่วคราวเท่านั้น แต่ต้องจัดให้ร่างกายอยู่ในสภาวะสมดุล ถูกลักษณะ”

Exercise @ Office

ภัยร้ายใกล้ตัวที่คุณอาจมองข้ามคืออาการออฟฟิศซินโดรมที่เห็นจะหนีไม่พ้นโรคนี้ราคาแพงอย่าง "ปวดคอ-หลัง-ไหล่-ศีรษะ" โดยกลุ่มอาการที่พบบ่อยในคนทำงานออฟฟิศถูกเรียกโดยรวมว่า "office syndrome"

สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากสภาพแวดล้อมในที่ทำงานไม่เหมาะสม โดยเฉพาะคนที่นั่งทำงานหน้าจคอมพิวเตอร์เป็นเวลานานๆ ไม่มีอาการเคลื่อนไหวร่างกาย ส่งผลให้กล้ามเนื้อตึงเครียด กล้ามเนื้ออักเสบ และปวดเมื่อยตามอวัยวะต่างๆ

หากคุณรู้สึกว่าตัวเองถูกผูกติดกับโต๊ะทำงาน อยู่ตลอดเวลา ซึ่งยากต่อการผ่อนคลายความตึงเครียด ลองมาดูวิธีที่จะช่วยให้คุณผ่อนคลายได้บ้างดีกว่า

การบริหารส่วนลำคอ

นั่งในที่ที่ถูกต้อง ยืดคอให้ตรง และอย่าเกร็งหัวไหล่ เอียงหัวด้านขวาเข้าหาหัวไหล่ขวาของคุณ ยกมือขวาขึ้นแตะที่หูข้างซ้ายและค่อยๆ กดลงเบาๆ คุณจะรู้สึกตึงบริเวณด้านข้างของคอ เพิ่มความตึงให้มากขึ้น โดยรักษาท่าเดิมไว้ ประมาณ 10-30 วินาที และทำซ้ำเช่นเดิม โดยสลับข้างซ้ายแทน

การบริหารกล้ามเนื้อหน้าท้อง

นั่งบนเก้าอี้ หลังตรงมองไปข้างหน้า โดยให้หัวเข่าของคุณอยู่เยื้องจากข้อเท้ามาทางด้านหลัง ยึดส่วนของแนวสันหลังขึ้น และหดกล้ามเนื้อบริเวณหน้าท้อง ดึงแนวกระดูกส่วนหน้าอก และกระดูกเชิง

กรานให้ใกล้กันมากขึ้น ใช้เวลาประมาณ 30 วินาที หายใจ และผ่อนคลาย พยายามทำให้ได้ทุกๆ 4 ชั่วโมง

การบริหารกล้ามเนื้อบริเวณหน้าอก

นั่งบนเก้าอี้ มองไปข้างหน้า จับมือกันไว้ด้านหลัง ดึงแผ่นหลังบริเวณหัวไหล่เข้าหากัน ค้างไว้ประมาณ 10-30 วินาที

แนวทางการป้องกันอย่างง่าย

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือการกระทำบางอย่าง รู้จักหาเวลาพัก เช่น ลุกขึ้นเดินหรือไปคุยโทรศัพท์เรื่องเบาๆ สมองบ้าง เพียงเท่านี้ร่างกายของเราสามารถผ่อนคลายไปได้มากทีเดียว ลองหาเวลาวางระหว่างวันบริหารตามท่าต่างๆ ดูนะคะ

สำหรับคนที่อยากร่วมสนุกกับ Pharmacy Newsletter สามารถส่งคำถาม คำแนะนำ หรือตอบคำถามประจำฉบับ มาที่ห้องยาชั้น 1 หรือชั้น 4 ผู้ที่ตอบถูก 5 ท่านแรก และคำถามที่ส่งมา หากได้นำลงใน Pharmacy Newsletter ฉบับถัดไป จะได้รับของรางวัล! แล้วพบกันใหม่กับ Pharmacy Newsletter ฉบับหน้าเดือนสิงหาคมค่ะ

Q: วิธีการใช้ยาที่ถูกต้องมีหลักการง่ายๆ อยู่กี่ข้อ อะไรบ้าง

A: .....

ชื่อผู้ตอบ.....แผนก.....เบอร์โทร.....